

PAŃSTWOWY INSTYTUT WETERYNARYJNY - PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Krajowy Naukowy
Ośrodek Wiodący

Konsorcjum Naukowe
„Zdrowe Zwierzę – Bezpieczna Żywność”

DYREKTOR
dr hab. Krzysztof Niemczuk
profesor nadzwyczajny

Wasze pismo z dnia: Znak:

Nasz znak:
D-063/620/17

Data:
2017-09-04

Szanowny Pan
Krzysztof Jurgiel
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

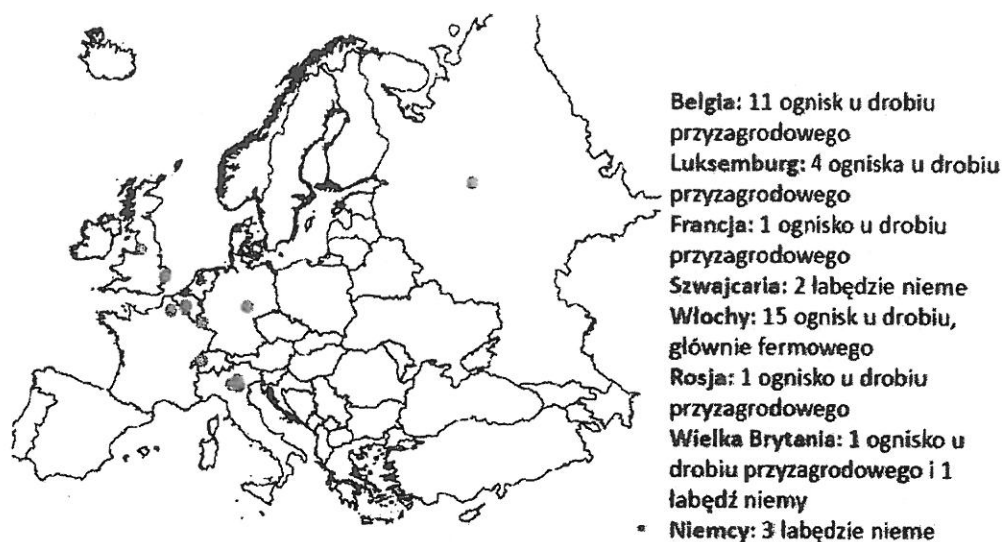
W odpowiedzi na pismo z dnia 31.08.2017 r. przedstawiam opinię Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach nt. zagrożenia wysoce zjadliwą grypą ptaków (HPAI).

Podsumowanie aktualnej sytuacji w Europie i ocena ryzyka wprowadzenia wirusa wysoce zjadliwej grypy ptaków na terytorium Polski.

Po stwierdzeniu ostatniego ogniska HPAI H5N8 w Polsce w marcu b.r., eksperci PIWet-PIB na bieżąco analizują sytuację związaną z grypą ptaków w Europie i niestety aktualna sytuacja nie daje podstaw do formułowania optymistycznych prognoz. Wirus H5N8 nie zniknął z populacji drobiu i ptaków dzikich w Europie, chociaż od wczesnej wiosny 2017 r. liczba ognisk znacząco spadła. Przyczyną tego zjawiska była najprawdopodobniej niższa częstość występowania (prewalencja) zakażeń u dzikich ptaków, co z kolei wynikało ze wzrostu odporności populacyjnej pod koniec zimy. Dużą rolę w tym procesie mogły również odgrywać sezonowe wzrosty temperatury, które prowadzą do szybszej inaktywacji wirusa w środowisku, choć nie eliminują go całkowicie, o czym może świadczyć występowanie ognisk choroby w okresie letnim np. we Włoszech. Poniższa mapa (Ryc. 1) przedstawia sytuację w zakresie występowania ognisk/przypadków HPAI H5N8 od czerwca do końca sierpnia 2017 r. Wirus pojawił się w 8 krajach Europy, a chociaż skala zjawiska nie jest bardzo duża i z wyjątkiem Włoch były to pojedyncze ogniska, to stanowi ona potwierdzenie, że wirus cały czas jest obecny w Europie i wraz z sezonem jesiennym, intensywnymi migracjami ptaków oraz tworzeniem dużych ich skupisk podczas przelotów, częstość występowania zakażeń może stopniowo wzrastać. Nie bez znaczenia jest fakt, że wśród populacji migrującej

duży odsetek stanowić będą osobniki młodociane, w pełni wrażliwe na zakażenie. Szczególnie niepokojący jest fakt wystąpienia w ostatnich dniach przypadków HPAI H5N8 u 3 łabędzi niemych w Niemczech, w kraju związkowym Saksonia-Anhalt, we wschodniej części kraju.

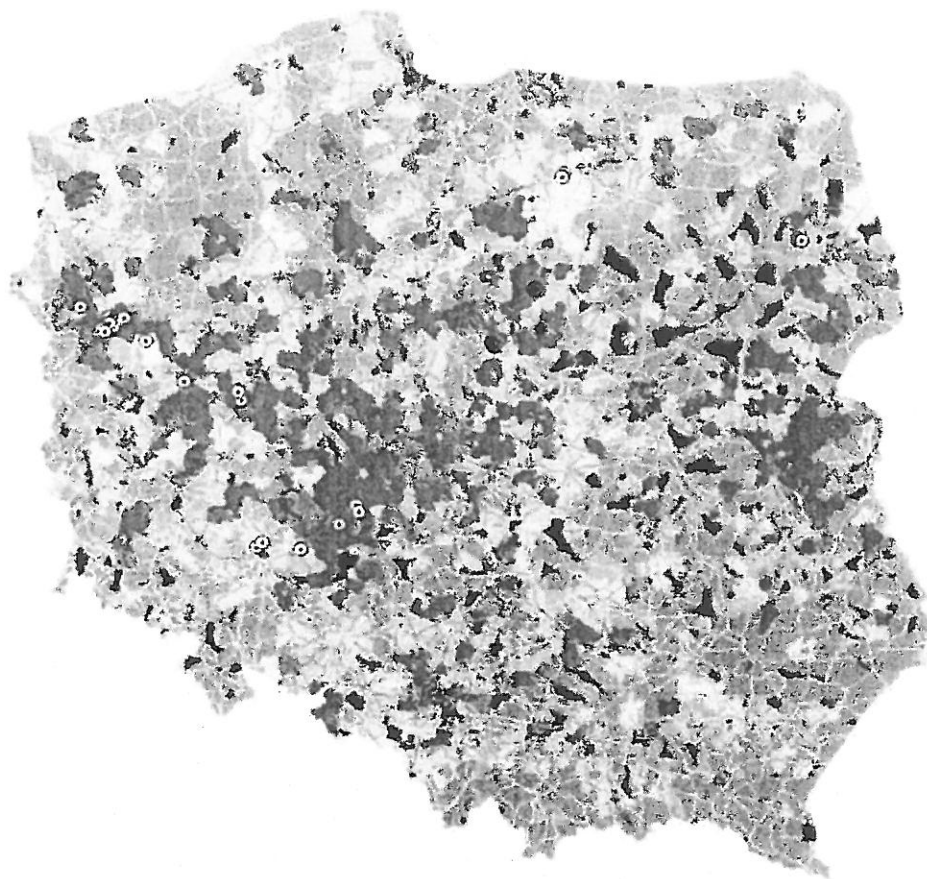

Ryc. 1 Występowania HPAI H5N8 w Europie w czerwcu – sierpniu 2017 r.

W związku z tym ryzyko ponownego wystąpienia HPAI w Polsce należy uznać za wysokie. Szczególnie newralgicznym okresem będzie czas od połowy września do połowy listopada, kiedy należy spodziewać się wzrostu zagrożenia, w związku ze szczytem migracji dzikich ptaków.

Dodatkowo istnieje zagrożenie ponownego wprowadzenia wirusa z Azji, jednak w tym przypadku ryzyko należy uznać za umiarkowane, z uwagi na fakt, że poprzednie dwie duże europejskie epidemie HPAI powodowane przez wirus azjatycki z 2005/2006 roku (H5N1) oraz 2016/2017 roku (H5N8/H5N5) poprzedzały doniesienia o masowych padnięciach ptaków dzikich w Chinach, Mongolii czy azjatyckiej części Rosji. Informacje na ten temat pojawiały się zwykle między majem a lipcem. W roku bieżącym nie odnotowano doniesień na ten temat. W tym zakresie wskazana jest jednak ostrożność, z uwagi na nie zawsze pełną transparentność krajów, w których choroba wystąpiła.

W załączeniu przekazujemy nową mapę ryzyka wystąpienia grypy ptaków u drobiu fermowego, zaktualizowaną w ostatnim czasie w oparciu o zdobytą w minionym roku wiedzę (Ryc. 2).

Ryc. 2 Zaktualizowana mapa ryzyka wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków u drobiu fermowego opracowana w oparciu o metodę wielokryterialnego modelowania decyzji. Białymi punktami zaznaczono lokalizację ognisk H5N8 w 2016/2017 r., a szarymi punktami miejsca wystąpienia ognisk H5N1 w 2007 r.

Ponadto po konsultacjach ze specjalistą w dziedzinie ornitologii wytypowano następujące obszary z największą koncentracją ptaków podczas jesiennych migracji oraz zimowania:

- Zalew Szczeciński z deltą Świny,
- zachodnia część Zatoki Gdańskiej (Zatoka Pucka z ujściem Wisły),
- Dolina dolnej Odry
- ujście Warty,
- Zbiornik Nyski,
- Zbiornik Jeziorsko,
- kompleks Stawów Milickich
- zbiorniki miejskie miasta Warszawy - tutaj regularnie stwierdza się obecność ponad 10 tys. krzyżówek
- Zalew Wiślany

Prognozy rozwoju sytuacji w przypadku wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków w Polsce.

W przypadku wystąpienia HPAI na terytorium Polski, prognozy dotyczące dalszego rozwoju sytuacji obarczone są dużym marginesem niepewności, ze względu na znaczny stopień nieprzewidywalność, która z natury rzeczy cechuje zdarzenia epidemiczne. Jednak na podstawie doświadczeń z epidemią grypy ptaków H5N1 z ubiegłej dekady, jeśli następna fala epidemii pojawiała się w Europie w kolejnym roku, miała zazwyczaj mniejsze rozmiary od epidemii roku poprzedzającego. Tak było w latach 2006/2007 oraz 2007/2008. Istnieje więc prawdopodobieństwo, że ze względu na odporność nabytą przez ptaki dzikie w poprzednim sezonie, wirus nie będzie szerzył się u nich w takim stopniu, jak przed rokiem, co w konsekwencji może skutkować wystąpieniem mniejszej liczby ognisk pierwotnych. Należy jednak podkreślić, że kiedy wirus zostanie wprowadzony do populacji ptactwa domowego, szczególnie do stada zlokalizowanego na obszarze o dużym zagęszczeniu produkcji drobiarskiej (jak to miało miejsce w powiecie gorzowskim w ubiegłym roku), dalszy rozwój sytuacji uzależniony jest już głównie od poziomu bioasekuracji gospodarstw i zachowania tzw. czynnika ludzkiego. Dlatego najistotniejszym elementem prewencyjnym w tym momencie jest wznowienie kampanii informacyjnej w zakresie metod zapobiegania wystąpieniu grypy ptaków, zarówno wśród lekarzy weterynarii, jak też hodowców. Dotyczy to zarówno drobiu fermowego jak i przyzagrodowego.

Wychodząc naprzeciw spodziewanej sytuacji epidemiologicznej w zakresie grypy H5N8, oprócz monitorowania obecnej sytuacji w Europie i wykazywania gotowości w zakresie przygotowywania aktualnych opinii i ekspertyz czy terminowego wykonywania badań, jesteśmy przygotowani kolejny raz do przekazania wiedzy w zakresie istotnych zagadnień epidemiologicznych i tych związanych z bioasekuracją rolnikom, hodowcom, czy też przedstawicielom inspekcji weterynaryjnej. Realizacją tej ostatniej deklaracji będzie konferencja naukowa, którą pod honorowym patronatem Pana Ministra, organizujemy w 13 października br., z udziałem europejskich epidemiologów: Timma Hardera z Niemiec i Erica Niqueux'a z Francji. Wymienienie wykładowcy zajmowali się bezpośrednio zwalczaniem grypy H5N8 w Niemczech i we Francji w ostatnim sezonie jej występowania. Dodatkowo, zaprosiłem poprzez Pana dyrektora Jacka Węsierskiego specjalistów z CDR w Brwinowie, do współorganizowania konferencji jak również do bezpośredniego udziału specjalistów od szkoleń, tak aby mogli otrzymać od nas prezentacje i poprzez struktury ODR docierać do rolników i hodowców.

2 paweł anion

D Y R E K T O R

dr hab. Krzysztof Jędrzejak
prof. nadzw. zw. zw.